

RØDE KORS I KRISER

OVERSICHT OVER OPGAVER I BEREDSKABET

INDHOLD

Introduktion	3
Psykisk førstehjælp	4
Røde Kors' adgang til udsatte målgrupper	5
Oversigt over opgaver i Røde Kors beredskab	6
Massemobilisering af spontanfrivillige	7
Organisering og uddeling af spontandonationer	8
Social assistance	9
Tryghedszone	10
Tryghedsvandring	12
Psykosocial hjælpelinje	13
Informationsmøde om krisereaktioner	14
Støtte til evakuering af danske statsborgere	15
Røde Kors som psykosocial beredskabsaktør	16
Et beredskab med frivillige og ansatte	17
Forsikring	18
Sådan finansieres Røde Kors' beredskabsindsatser	18

INTRODUKTION

Røde Kors beredskab er klar til at træde til med psykisk førstehjælp, praktisk hjælp og medmenneskeligt nærvær til mennesker, der pludselig står i en krisesituation. Vi handler både på eget initiativ og efter anmodning fra myndighederne.

Vi deler vigtige informationer, udfører praktiske opgaver som at dele tøj, mad eller vand ud, og vi bemande tryghedszoner, hvor de berørte kan finde tryghed og få en beroligende snak midt i det kaos, de står i.

I Røde Kors har vi erfaring med at målrette vores indsatser og kommunikation til mennesker i udsatte og sårbare positioner. Det betyder, at vi kan hjælpe dem bedre og tryggere gennem krisen. Røde Kors er klar og altid til stede gennem vores mere end 200 lokalafdelinger.

Røde Kors beredskab består både af frivillige og ansatte over hele landet. Vi kan desuden aktivere Røde Kors Parat, som er et landsdækkende hjælpenetværk af frivillige. De har meldt sig til at træde til og hjælpe med tidsbegrænsede opgaver i deres nærområde. Vi organiserer også de spontanfrivillige, som ofte melder sig i en krisesituation.

Her kan du læse mere om, hvordan vi konkret kan træde til i lokale hændelser og i længerevarende samfundskriser.

AKTIVÉR RØDE KORS BEREDSKAB PÅ 3529 9555

Kontakt vores vagttelefon, hvis der er akut behov for at mobilisere Røde Kors beredskab.

PSYKISK FØRSTEHJÆLP

Alle vores frivillige og ansatte i beredskabet er uddannet i psykisk førstehjælp. Det er grundstenen i alle vores beredskabsindsatser.

Psykisk førstehjælp er den kortvarige, følelsesmæssige og praktiske støtte, medmennesker kan give andre, der er akut påvirket af en krise. Selvom de fleste med tiden kommer sig over kriser, kan det have stor positiv effekt at have nogen ved sin side, når situationen kan være overvældende. Psykisk førstehjælp kan også hjælpe med at forebygge længerevarende psykiske følger efter en krise.

Psykisk førstehjælp er nyttigt i alle situationer, hvor mennesker er stærkt berørte under eller efter en akut hændelse. Det kan fx være ved ulykker, brand, oversvømmelse, terrorangreb eller pandemier.

Psykosocial støtte

I Røde Kors arbejder vi med den psykosociale tilgang både til hverdag og i kriser. Den psykosociale tilgang fokuserer på menneskers potentialer og ressourcer og støtter dem i at mestre deres livssituation.

At skabe tryghed, ro, håb, fællesskab, handlekraft og håb er grundlæggende elementer for alle vores beredskabsindsatser.

Undervisning i psykisk førstehjælp

Røde Kors kan undervise i psykisk førstehjælp. Til undervisningen lærer deltagerne at identificere og håndtere forskellige stressreaktioner, anvende handlingsprincipperne for psykisk førstehjælp "Se, Lyt, Link", og hvordan man kan passe på sig selv og hinanden. Undervisning i psykisk førstehjælp er relevant for alle, der giver grundlæggende støtte til mennesker, der er berørt af kritiske hændelser. Kontakt beredskab@rodekors.dk, hvis I er Røde Kors' samarbejdspartner og ønsker et kursus mod betaling.

RØDE KORS' ADGANG TIL UDSATTE MÅLGRUPPER

I Røde Kors har vi altid fokus på at hjælpe mennesker i sårbare og udsatte livssituationer - både til hverdag og i kriser. Borgere i udsatte og sårbare livssituationer har færre ressourcer til at opbygge deres egen modstandskraft før kriser og samtidig sværest ved at forstå og følge myndighedernes anvisninger under kriser. De vanskelige livsvilkår, som et menneske lever under, bliver også forstærket under og efter en kritisk hændelse. Det stiller dem i en dobbelt udsathed, når krisen rammer.

Gennem vores hverdagsaktiviteter har vi en unik adgang til disse mennesker, og i kriser bruger vi den adgang til at række ud og tilbyde den hjælp, der passer til situationen. Det vigtige er, at vi i Røde Kors ved, at vi er særligt forpligtet til at være der for dem, der rammes hårdest af krisen.

Her er eksempler på aktiviteter for særligt udsatte og sårbare borgere:

Oversvømmelse

Vi åbner den lokale genbrugsbutik, hvor vi deler tøj, legetøj og lign. ud til evakuerede borgere, som har mistet deres ejendele. Vi bemande en tryghedszone (evakuerings- og pårørendecenter) for borgere, som ikke har mulighed for at evakuere sig selv.

Lokalt strømnedbrud

Vi tilbyder myndighederne at være til stede og skabe tryghed med frivillige på omsorgscentre, væresteder eller hospitaler. Vi kan samarbejde med myndighederne om opsøgende indsatser for at identificere særligt sårbare grupper.

Pandemi

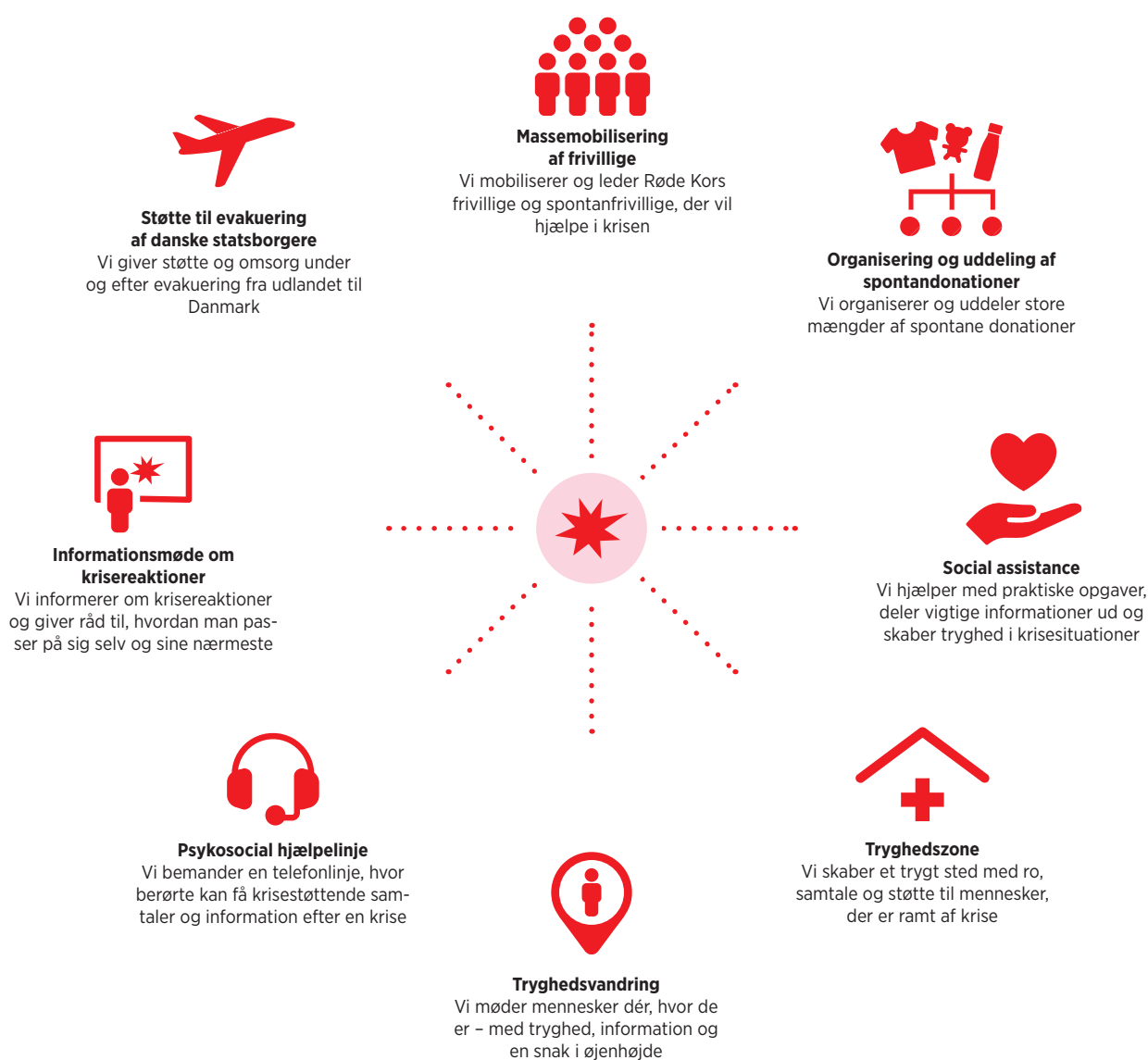
Vi ringer til deltagere i vores hverdagsaktiviteter, som vi ved er særligt isoleret, og som kan have brug for en beroligende samtale og fx hjælp til indkøb. Vi bemande myndighedernes hjælpelinje, hvor vi giver psykisk førstehjælp og deler information med borgere, som føler sig utrygge.

Hedebølge

Vi er synlige i byen med vand til særligt udsatte borgere og videregiver myndighedernes anbefalinger og information om, hvordan man passer på sig selv.

OVERSIGT OVER OPGAVER I RØDE KORS BEREDSKAB

MASSEMOBILISERING AF FRIVILLIGE

Røde Kors har flere tusinder af frivillige, der står klar til at tage ansvar, når krisen rammer. Vi kan mobilisere og lede vores egne uddannede, frivillige krisestøtter og de spontanfrivillige, som ofte melder sig i situationen for at give en hånd med.

Når mange frivillige melder sig spontant, kan Røde Kors opsætte og bemande et mødepunkt for frivillige, hvor vi kan klæde spontanfrivillige på til opgaven og tildele opgaver ud fra kompetencer og ønsker. Vi kan briefe, debriefe og lave defusing med frivillige og indhenter altid børneattester før opgaven, hvis frivillige skal deltage i aktiviteter med børn.

Vi kan også mobilisere frivillige gennem Røde Kors Parat, som er vores landsdækkende hjælpenetværk af frivillige. De kan træde til og hjælpe med tidsbegrænsede og akutte opgaver i deres lokalområde.

CASE: Spontanfrivillige hjælper til under stormen Ingolf

I 2017 ramte stormen Ingolf. Flere broforbindelser blev lukket, og der var stærke vandstandsstigninger i de indre danske farvande. Stormen ramte hårdt i Roskilde Fjord. Mange borgere ville gerne bidrage. Røde Kors oprettede derfor et mødested, hvor de spontanfrivillige blev briefet, før de fik tildelt konkrete opgaver.

ORGANISERING OG UDDELING AF SPONTANDONATIONER

Under kriser vil mange borgere gerne hjælpe til, hvor de kan. Derfor kan der komme mange donationer af tøj, tæpper, vand, mad og meget mere. I Røde Kors har vi stor erfaring med at håndtere donationer i vores aktiviteter. Vores flere end 250 genbrugsbutikker over hele landet er gearret til at sortere, opbevare og uddele mange donationer.

Hvornår?

Vi kan fx uddele genbrugstøj- og møbler til genhusede personer ramt af oversvømmelse eller mennesker, der er flygtet eller evakueret fra deres hjem.

CASE: Frivillige sorterer spontandonationer til evakuerede efter brand i 2025

Efter en voldsom brand på en gård i Lystrup midt om natten måtte de 25 børn og voksne, der boede der, skynde sig ud uden deres ejendele. Dagen efter trådte lokalsamfundet til med donationer. Frivillige krisestøtter sorterede og organiserede donationerne og sikrede, at nysgerrige borgere ikke gik ind i hallen, så de evakuerede kunne få ro i den kaotiske situation.

FOTO: RØDE KORS

SOCIAL ASSISTANCE

Røde Kors kan hjælpe med at udføre praktiske og logistiske opgaver som hjælp til indkvartering, forplejning og transport. Vi kan fx yde praktisk hjælp som at dele tøj, tæpper, mad, vand eller vigtige informationer ud. Vi kan ledsage mennesker og skabe tryghed i situationer, som kan føles utrygge.

Målgruppen for social assistance vil ofte være mennesker, som i forvejen er særligt sårbare eller udsatte.

CASE: 25.000 borgere får hjælp til Covid-19-vaccination

Under corona-pandemien hjalp Røde Kors med at ledsage de mest udsatte og sårbare borgere til og fra vaccination. Frivillige anvendte deres kompetencer til at skabe tryghed for den enkelte borger både under transporten og på selve vaccinationscentrene.

TRYGHEDSZONE

En tryghedszone (evakuerings- og pårørendecenter) er et sted, hvor vi tilbyder ro, tryghed og fællesskab til berørte mennesker under og efter en krisesituation. Formålet er at afhjælpe stress og usikkerhed for mennesker, der er berørt af en krisesituation.

Røde Kors beredskab kan enten hjælpe myndighederne med at bemande et evakuerings- og pårørendecenter eller fx række ud og oprette en tryghedszone i relevante offentlige bygninger eller åbne en af vores lokale genbrugsbutikker eller netværkshuse, som er spredt over hele landet.

Tryghedszonen indrettes med stationer fx hvileområde, informationshjørne og børnehjørne.

Generelt er en tryghedszone henvendt til mennesker, som er direkte ramt, berørt eller vidne til en ulykke eller katastrofe, og som ikke er kommet fysisk til skade. Det kan fx være mennesker, der er blevet evakueret eller pårørende, der venter på at få kontakt til sine familiemedlemmer. Vi har et særligt fokus på sårbare og udsatte, som kan have brug for særlig støtte i situationen.

Hvornår?

Røde Kors kan etablere en tryghedszone, når mange mennesker pludselig mister adgang til basale behov og har brug for et sikkert sted at opholde sig. Det kan fx være i forbindelse med modtagelse af et stort antal flygtninge, længerevarende strømnedbrud eller oversvømmelser.

Børnehjørne

Et børnehjørne kan indgå i en tryghedszone, eller i særlige situationer som en selvstændig aktivitet. Det giver mulighed for, at børn kan lege og lave aktiviteter adskilt fra krisesituationen. Der kan veksles mellem strukturerede lege og mere fri leg. Aktiviteterne i børnehjørnet planlægges og tilpasses ud fra situationen og børnenes/familiernes behov.

Vi indhenter på forhånd børneattester på alle frivillige og ansatte, som deltager i aktiviteter med børn.

CASE: Modtagecenter for ukrainske flygtninge i Bov og på Hovedbanegården

I februar 2022 ankom tusinder af ukrainske flygtninge til Danmark som følge af krigen i Ukraine. Røde Kors oprettede hurtigt et modtagecenter ved den dansk-tyske grænse i samarbejde med Rigspolitiet og en døgnåben tryghedszone på Københavns Hovedbanegård i en nedlagt butik. Her kunne de ankomne flygtninge sunde sig et trygt og roligt sted efter en trættende rejse. Udover et venligt smil, et tiltrængt hvil og en bid mad tilbød frivillige fra Røde Kors også hjælp med aktiviteter til børn, info om bus- og togtider, eller mulighed for midlertidig indkvartering. Og mange frivillige kunne kommunikere på ukrainsk og russisk.

TRYGHEDSVANDRING

Tryghedsvandring er en opsøgende indsats, som har til formål at skabe tryghed og give støtte og information til mennesker, der er berørt af en krisesituation.

Vi kan fx gå dør til dør i et afgrænset område for at skabe kontakt og dele vigtige informationer ud til mennesker, som ikke aktivt søger hjælp eller viden i situationen. Det kan også være steder, hvor mennesker står i kø eller afventer information, før de kan komme videre fx ifm. transportnedbrud på togstationer.

Hvornår?

Tryghedsvandring kan anvendes både før, under og efter en hændelse som et supplement til myndighedernes indsats. Det kan fx være i forbindelse med oversvømmelser, storm, hedebløge og andre klimahændelser.

CASE: Mindehøjtidelighed efter knivdrab

Efter et knivdrab i 2024 i Birkerød afholdt den lokale kirke en mindehøjtidelighed. To frivillige krisestøtter fra Røde Kors stod udenfor kirken før, under og efter mindehøjtideligheden og talte med deltagere på vej til og fra arrangementet. Indsatsen var særligt relevant fordi nogle borgere ikke ønskede at gå ind i kirken pga. deres religion, men gennem samarbejdet med Røde Kors fik de mulighed for at få støtte.

FOTO: RØDE KORS

PSYKOSOCIAL HJÆLPELINJE

Røde Kors kan give krisestøtte gennem en telefonhjælpelinje. Formålet er at give psykosocial støtte til bekymrede borgere og berørte mennesker efter en kritisk hændelse. I forbindelse med en krise kan mennesker opleve uro, utryghed og angst. Der kan ofte være tale om i forvejen særligt sårbare mennesker, som ringer for at søge information eller tryghed.

Vi kan både oprette, lede og bemane hjælpelinjen på eget initiativ eller som supplement til myndighedernes beredskab. Hjælpelinjen kan kombineres med en borgerrettet informationsindsats.

Hvornår?

En hjælpelinje kan oprettes i en krisesituation, hvor der er behov for krisestøttende samtaler i forbindelse med en større kritisk hændelse. Det er særligt relevant, hvis myndighederne ikke kan nå alle berørte, hvis de berørte er spredt over et stort område, eller hvis helbredsmæssige årsager forhindrer fysisk samling. Det kan fx være i forbindelse med terrorhandlinger eller smitsomme sygdomme.

CASE: Røde Kors' hjælpelinje efter skyderiet i Field's

Den 3. juli 2022 blev tre personer dræbt ved et skyderi i butikscenteret Field's, flere blev sårede, og mange flygtede i panik. Politiet og Region Hovedstadens Akutberedskab oprettede et center med krisehjælp i nærheden. Røde Kors supplerede indsatsen med en hjælpelinje, hvor berørte kunne få psykosocial støtte. Også Røde Kors' Offerrådgivning tog imod opkald fra fx pårørende med angstanfald, søvnløshed og tankemylder efter hændelsen.

INFORMATIONSMØDE OM KRISEREAKTIONER

Efter en kritisk hændelse eller større ulykke kan det være nyttigt at samle berørte borgere til et informationsmøde.

Når man oplever en voldsom eller kritisk hændelse, medfører det naturligt reaktioner. Reaktionerne kan variere i intensitet og varighed. Et informationsmøde om krisereaktioner kan medvirke til, at borgere forstår deres reaktioner og ved, hvordan de kan hjælpe sig selv, hinanden og børn i tiden efter hændelsen.

Alle voksne, som er berørte af hændelsen, kan deltage i et informationsmøde. Hvis der er børn til stede, anbefaler vi, at børn samles om en aktivitet i et andet lokale, da informationen som udgangspunkt ikke er tilpasset til dem. Røde Kors kan fx lave strukturerede lege og aktiviteter for børnene.

Oplægsholderne er uddannede i udvidet psykisk førstehjælp og krisereaktioner.

Hvornår?

Det kan være nyttigt at afholde et informationsmøde, når der har været en kritisk eller voldsom hændelse, som flere mennesker er direkte eller indirekte berørte af. Fx i et lokalsamfund eller på en arbejdsplads, der har været udsat for en traumatiserende eller voldsom hændelse.

CASE: Informationsmøde om krisereaktioner efter eksplosion ved kemishow

I september 2024 skete der en eksplosion under et kemishow på Tønder Bibliotek. Fire kom til skade, heriblandt børn. To dage efter hændelsen afholdt kommunen et informationsmøde for de tilstedeværende borgere. Her holdt to psykosociale teamledere fra Røde Kors et oplæg om krisereaktioner og gode råd til at håndtere dem. Mens de voksne deltog i mødet, underholdt to lokale billedkunstlærere børnene i et andet lokale.

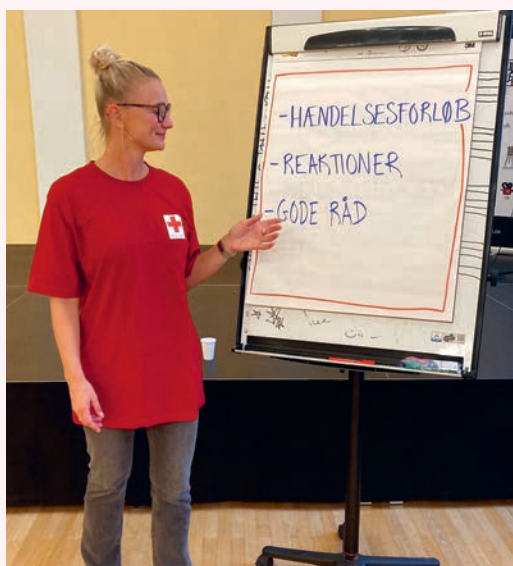

FOTO: RØDE KORS

STØTTE TIL EVAKUERING AF DANSKE STATSBOGGERE

Røde Kors kan støtte danske statsborgere, som evakueres fra udlandet og har brug for særlig humanitær støtte. Det kan gøre en stor forskel at have nogen ved sin side i den akutte tid, hvor situationen kan føles overvældende. Støtte under en svær situation kan også hjælpe med at forebygge længerevarende psykiske følger efter en krise.

Vi kan være til stede i landet, der evakueres fra, med praktisk hjælp og psykosocial støtte. Vi kan støtte evakuerter under hjemrejsen (fx i flyet), og vi kan modtage evakuerter ved ankomst til Danmark.

CASE: Danske statsborgere evakueret fra Gaza

I efteråret 2023 eskalerede konflikten i Gaza, hvilket medførte alvorlige humanitære konsekvenser. Danske statsborgere blev evakueret fra Gaza til Cairo, hvorefter de blev sendt til Danmark. Psykosociale teamledere fra Røde Kors støttede evakuerterne i Cairo og på turen hjem til Danmark med psykosocial støtte. Den psykosociale støtte bestod af psykisk førstehjælp, information, praktisk hjælp og medmenneskeligt nærvær i en svær situation.

FOTO: RØDE KORS

RØDE KORS SOM PSYKOSOCIAL BEREDSKABSAKTØR

Natten til den 7. april 1990 udbrød en katastrofebrand på færgen Scandinavian Star, som var på vej til Frederikshavn fra Oslo. 159 mennesker omkom, hvoraf 28 var danskere. De overlevende og pårørende danskere stod alene med chok, sorg og uoverskuelige praktiske udfordringer. Midt i dette tomrum modtog Røde Kors en henvendelse fra tre overlevende og pårørende, som bad om hjælp til at etablere kontakt til alle overlevende og pårørende. Dét blev startskuddet til vores arbejde med psykosocial støtte.

I samarbejde med myndigheder, frivillige og fagfolk blev der etableret kontakt til berørte familier, afholdt et fællesmøde for overlevende og pårørende og sikret krisehjælp til de berørte. Erfaringerne fra Scandinavian Star lagde fundamentet for det psykosociale beredskab, vi har i dag.

Katastrofer rammer ikke kun fysisk – de kan også sætte dybe spor i sindet. Derfor etablerede Røde Kors i Danmark et program, der skulle afhjælpe de psykiske konsekvenser af katastrofer. Det blev siden til et globalt center for psykosocial støtte – IFRC Reference Centre for Psychosocial Support – med base i København. Det markerer et skifte i forståelsen af beredskab, hvor mental sundhed altid vil indtænkes i vores handlinger i katastrofer.

ET BEREDSKAB MED FRIVILLIGE OG ANSATTE

Røde Kors beredskab består både af frivillige og ansatte, som kan bidrage på forskellige måder i beredskabsindsatser.

Alle i beredskabet er uddannet i psykisk førstehjælp og børnebeskyttelse og har fået indhentet børneattest. Lederne uddannes også i myndighedssamarbejde, ledelse af frivillige og frivilligtrivsel.

FRIVILLIGE

Krisestøtte

- Typisk allerede egageret i en Røde Kors aktivitet med direkte kontakt til sårbare og udsatte personer
- Uddannet i psykisk førstehjælp

Lokal beredskabsleder

- Uddannet til at lede krisestøtterne i lokale beredskabsindsatser
- Har indsigt i myndighedernes arbejde på indsatssteder og i evakuerings- og pårørendecentre
- Kan lede spontanfrivillige

Aktivitetsleder

- Ansvarlige for organiseringen og udviklingen af Røde Kors beredskab i deres lokalområde
- Laver samarbejdsaftaler med lokale myndigheder, rekrutterer frivillige krisestøtter
- Aktiverer de frivillige krisestøtter til lokale indsatser

ANSATTE

Psykosocial teamleder

- Uddannet til at behovsvurdere og lede psykosociale indsatser
- Kan rådgive om den psykosociale tilgang
 - Kan planlægge og udføre psykosociale aktiviteter

National beredskabsleder

- Uddannet i samfundets beredskab, samarbejde med myndigheder og krisekommunikation
- Kan koordinere og lede særligt komplekse, omfangsrige eller langvarige indsatser
- Kan lede lokale indsatser, hvis lokalafdelingen mangler kapacitet

FORSIKRING

I Røde Kors er frivillige og ansatte forsikringsdækket på lige vilkår. Når frivilligaftalen er underskrevet, er man som frivillig dækket af Røde Kors' forsikring. Forsikringen dækker arbejdsskade eller ulykke under den frivillige indsats, hvis skaden skyldes arbejdet eller de forhold, som arbejdet foregår under. Der skal være en betydelig skade, før forsikringsselskabet vil udbetale erstatning. Den dækker ikke godtgørelse for svie og smerter, tabt arbejdsfortjeneste eller tøj eller ting, der går i stykker ved ulykken. Frivillige er også dækket af ansvarsforsikring.

Spontanfrivillige underskriver frivilligaftalen, når de melder sig, og er forsikret under Røde Kors på lige vilkår med faste frivillige krisestøtter og ansatte.

SÅDAN FINANSIERES RØDE KORS' BEREDSKABSINDSATSER

Hvordan Røde Kors' beredskabsindsatser finansieres, afhænger af hændelsens karakter og geografiske omfang. Som udgangspunkt dækker de lokale afdelinger udgifterne til egne frivillige, når indsatsen foregår i deres eget område. Ved større, nationale hændelser dækkes udgifterne af Røde Kors' landskontor. Udgifter til borgere (fx mad, drikke og indkvartering) afholdes af myndighederne.

Hvor det økonomiske ansvar placeres, vurderes altid i den konkrete situation. Det afhænger bl.a. af indsatsens varighed, kompleksitet og omfang. Vurderingen sker i tæt dialog mellem afdelingen og landskontoret.

Hvis en myndighed anmoder Røde Kors om hjælp i en længerevarende indsats – enten under myndighedens ledelse eller i tæt samarbejde – bliver økonomien og fordelingen af udgifter aftalt direkte mellem landskontoret og myndigheden.

